

Polvijärven kunnan opiskeluhoitosuunnitelma

Sisällys

Johdanto	3
1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	3
2. Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi	9
Polvijärven kunnan esiopetus.....	9
Polvijärven koulu	9
Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	10
Polvijärven lukio	11
Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen lukiossa	11
3 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoito)	12
Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetuksen osallistumisen epäämisen yhteydessä	13
Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet m. suostumuksen hankkiminen koulussa	13
Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet	13
4 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa	14
5 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma .	15
5.1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Polvijärven koulussa	15
Ennaltaehkäisy.....	15
Kiusaamiseen puuttuminen.....	16
Väkivallan ehkäiseminen ja tunnistaminen	17
Häirintä	18
5.2 Polvijärven varhaiskasvatuksen, koulun ja lukion kriisisuunnitelma.....	19
Yhteistyötahot kriisitilanteissa	19
Koulun, varhaiskasvatuksen ja nuorisotoimen kriisiryhmä ja sen tehtävät	19
Tiedottaminen kriisitilanteissa	20
Toimintamalleja äkillisissä kriisitilanteissa	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Vinkkejä asian jälkipuintiin	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
Toimenpiteet kriisivalmiuden ylläpitämiseksi	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.

Johdanto

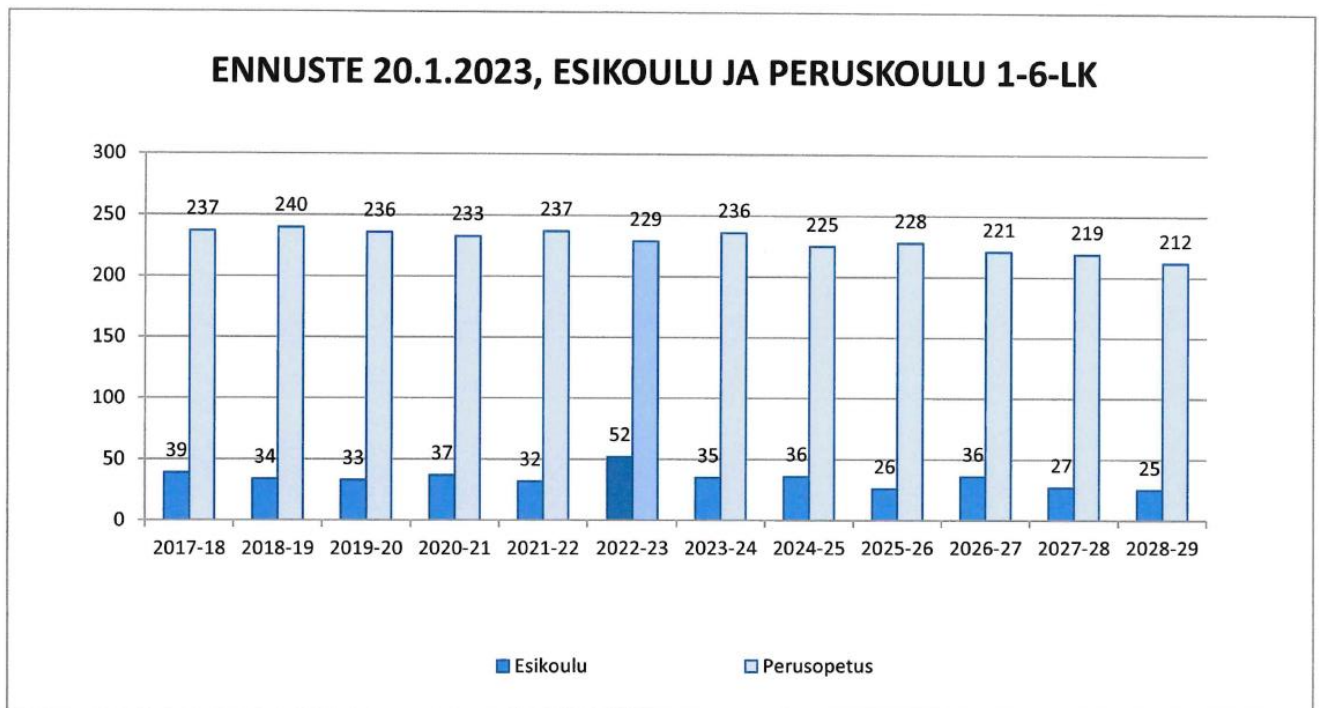
Polvijärven kunta kuuluu Pohjois-Karjalan hyvinvointialue Siun soteen ja tässä suunnitelmassa käytämmekin hyvinvointialueesta lyhyempää nimeä Siun sote. Tämä suunnitelma liitetään osaksi Polvijärven kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa. Suunnitelma on yhteinen Polvijärven kunnan esiopetuksen, Polvijärven koulun ja Polvijärven lukion kanssa.

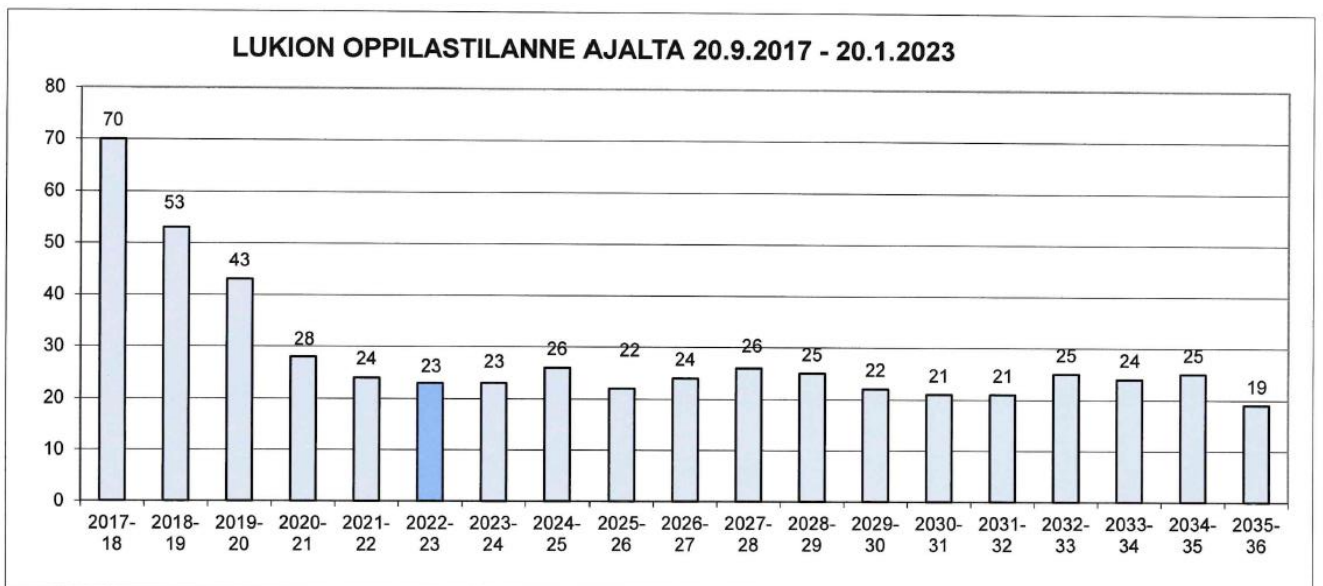
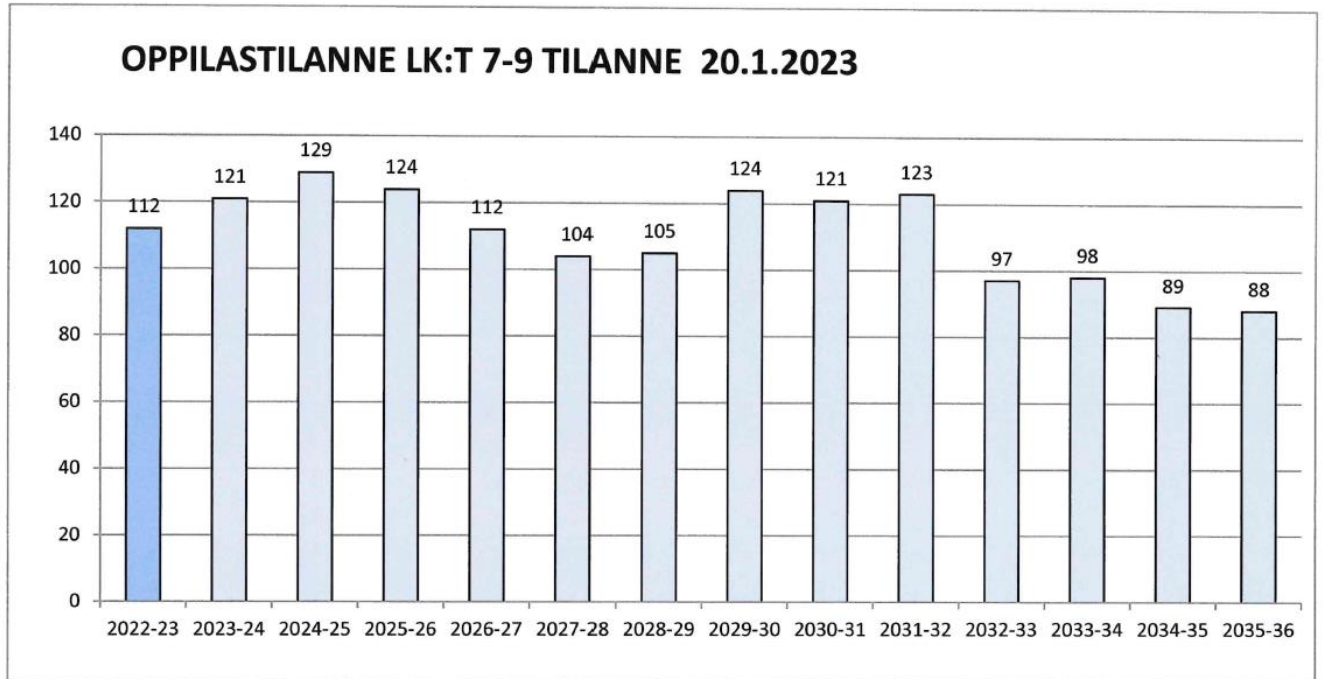
1. Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

Arvio kokonaistarpeesta

Polvijärven kunta järjestää esiopetusta Sotkumassa ja Kirkonkylällä. Perusopetusta järjestetään Polvijärven koulussa, joka toimii kahdessa yksikössä Kirkonkylällä ja Sotkumassa. Lisäksi Polvijärven kunnassa toimii lukio, joka toimii Polvijärven Kirkonkylällä. Esiopetus kuuluu hallinnollisesti varhaiskasvatukseen.

Polvijärven kunnan oppilasmäärä ja ennuste tulevina vuosina:

Polvijärven kunnan oppilasmäärissä ei lähivuosina tapahdu suuria muutoksia, yksikkökohtaisissa vertailuissa on Sotkuman oppilasmäärän kohdalla havaittavissa pienoista nousua. Kuitenkin opiskeluhoitopalveluiden kokonaistarve on kasvanut viime vuosina. Palvelut ovat olleet ruuhkautuneita ja Siun Sote ei ole pystynyt vastaamaan siihen psykologitarpeeseen mikä Polvijärven kunnalla on ollut. Lasten ja nuorten hyvinvointia ja elintiloja kuvaavia seurantatietoja Polvijärvellä saadaan mm. seuraavista lähteistä:

- kouluterveyskysely
- laajat terveystarkastukset
- Move-mittaukset
- kouluhyvinvointiprofiili
- ruokakasvatuksen nykytila
- Teaviisari

- nykytilan arviointi
- huoltajilta, opetushenkilöstöltä ja opiskeluhuoltopalveluiden ammattilaisilta saatu palaute
- crear (lukio)
- tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt

Lasten ja nuorten terveyttä, hyvinvointia ja elintiloja kuvaavista seurantatiedoista voidaan päätellä, että lukiolaisten kohdalla opiskelutaidot ja yleinen hyvinvointi nousevat esiin kehityskohteina. Itsenäisempi opiskelu lukiossa ja oman opiskelurytmin luominen arkeen on osalle lukiolaisista haasteellista. 5-9 luokkalaisten osalta kouluhyvinvointiprofiilista nousee esiin se, että 17% yläkoululaisista kokee, että he eivät saa tarvittaessa kuraattoripalveluita. Kyselystä voidaan myös päätellä, että yläkoululaiset kokevat oman terveydentilansa keskimääräistä huonompana muun maan tuloksiin verrattuna. Osa yläkouluikäisistä ei myöskään tiedä mikä psykologi on, tai miten sellaista palvelua voi saada. Myös 5-6 luokkalaisten osalta viimeisimmästä kouluhyvinvointiprofiilista on havaittavissa, että terveyden tilan kokee huonommaksi maan keskiarvoon verrattuna isompi joukko. Kaveri- ja tunnetaidot koetaan myös heikoksi. Move -tuloksista erityisesti 5. luokan tyttöjen tulokset näyttävät Polvijärven osalta huolestuttavilta.

Viimeisimmän kouluterveyskyselyn mukaan Polvijärvellä terveydentilansa oppilaista kokee keskinkertaiseksi tai huonoksi huomattavasti suurempi joukko, kuin koko maassa keskimäärin. Samoin tyytyväisyys omaan elämään on heikompaa kuin muualla maassa. Myös unen määrän heikentyneet tulokset aiheuttavat huolta, ja nostavat pohdintaan kouluterveydenhuollon palveluiden riittävyyden.

Lasten ja nuorten terveys ja hyvinvointi

KARTTA

VAHVUUDET JA KEHITYSKOhteET

VERTAILE

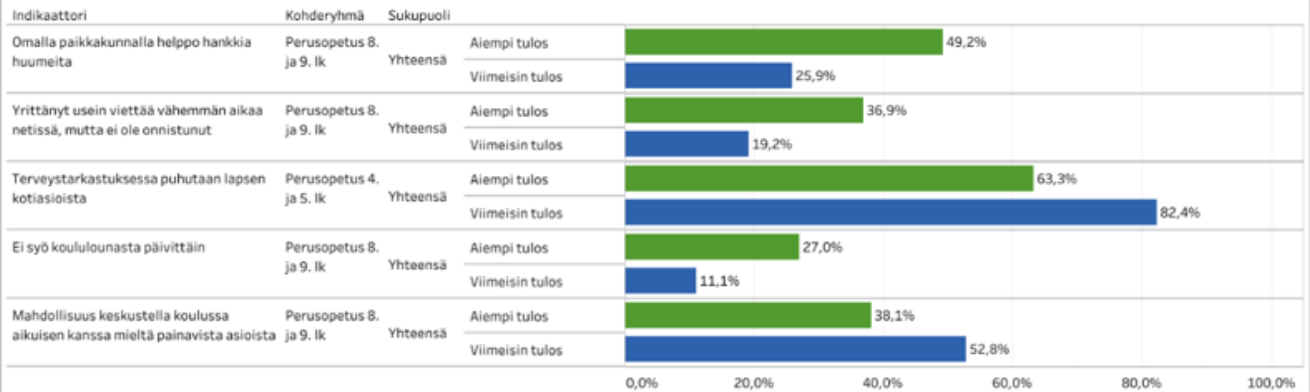
Alueellinen kehitys ja vertailu koko maahan, Polvijärvi

Tällä sivulla esitetään alueellisia vahvuuksia ja kehittämiskohteita verrattuna aiempiin tuloksiin sekä koko maan tulokseen.

Alue
PolvijärviKohderyhmä
AlliSukupuoli
Yhteensä

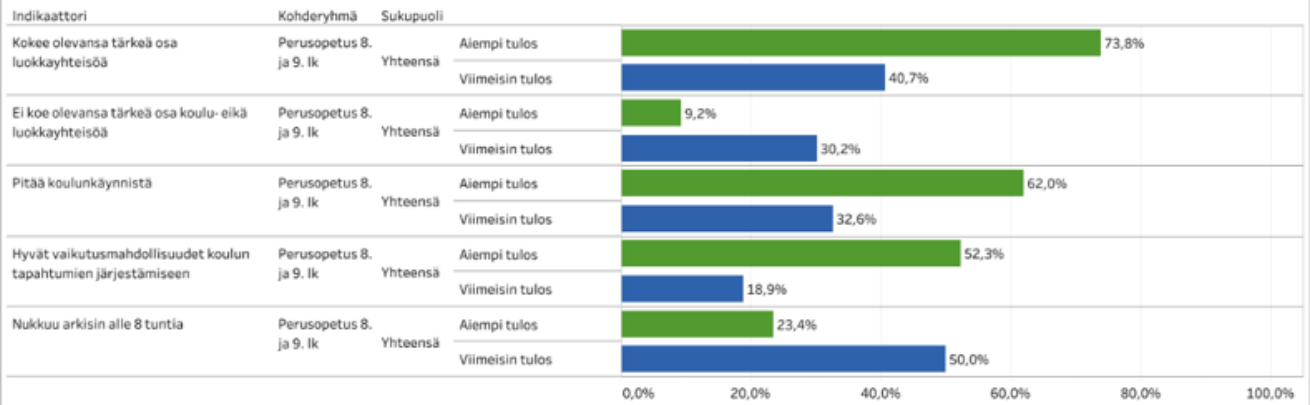
Myönteinen muutos alueella Polvijärvi

Alueen viisi myönteisintä indikaattoria suhteessa aiemman tiedonkeruun tulokseen.

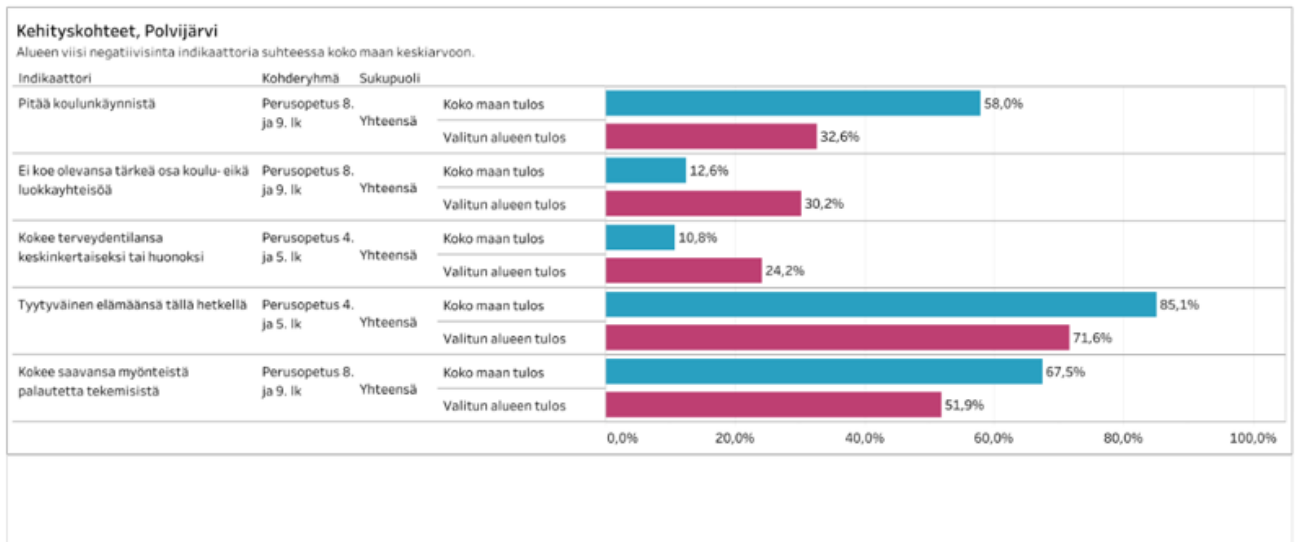
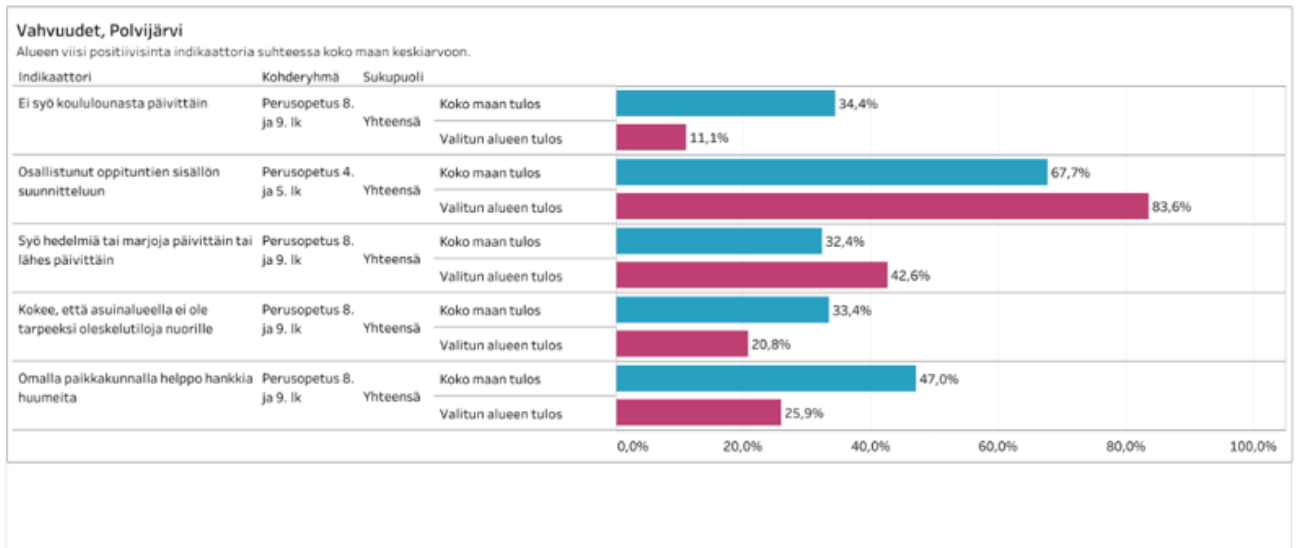

Huolestuttava muutos alueella Polvijärvi

Alueen viisi huolestuttavinta indikaattoria suhteessa aiemman tiedonkeruun tulokseen.

(kuva: https://public.tableau.com/app/profile/eetu.ervasti/viz/Lastenjanuortenterveysjahyvinvointi-BETA/Navigointisivu_1#1 , kouluterveyskyselyn tableau -työkalu)

(kuva: https://public.tableau.com/app/profile/eetu.ervasti/viz/Lastenjanuortenterveysjahyvinvointi-BETA/Navigointisivu_1#1 , kouluterveyskyselyn tableau -työkalu)

Huoltajilta, henkilöstöltä ja oppilailta tulee eniten palautetta psykologipalveluiden heikosta tilanteesta. Lisäksi kuraattoripalveluiden saatavuutta toivotaan lisää, jotta kuraattoripalvelut tulisivat oppilaille tutummaksi. Oppilaat kieltäytyvät usein kuraattoripalveluista, vaikka niitä heille tarjottaisiin ja suositeltaisiin, koska eivät riittävästi tunne palvelua. Lisäksi opiskeluhoitopalveluiden kapea saatavuus on haaste, silloin kun henkilöstö joutuu olemaan poissa ja Pohjois-Karjalan hyvinvointialue ei järjestä sijaisia poissaolevalle opiskeluhoitopalveluiden henkilöstölle. Polvijärven kunta katsoo, että Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen tulee jatkossa vastata paremmin opiskeluhoitopalveluiden tarpeeseen. Erityisesti kehitettävää on psykologipalveluissa ja koululääkärin saatavuudessa. Lisäksi tulee tarjota riittävä resurssi erityisesti kuraattori- ja kouluterveydenhuollon palveluiden määrään, jotta yhteisöllisen opiskeluhoitopalveluiden työtä ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten näkyvyyttä voitaisiin lisätä koulun arjessa, mikä helpottaisi nuorten hakeutumista palveluiden piiriin.

Arvio kokonaistarpeesta Polvijärven kunnassa (lukuvuodelle 2023-2024):

- psykologipalvelut: 1 htv
- kuraattoripalvelut: 1 htv
- kouluterveydenhoitajan palvelut: 1,1 htv
- lääkäripalvelut: 0,2 htv
- psykiatrinen sairaanhoitaja: 0,60 htv

Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista

- psykologipalvelut: 0,25 perusopetus + 0,25 lukio htv *, esiopetuksen palvelut perheneuvolasta
- psykiatrinen sairaanhoitaja 0-1 päivää viikossa vuosiluokilla 7-9 (loppunut huhtikuussa 2023)
- kuraattoripalvelut 3 päivää viikossa
- kouluterveydenhoitaja: 1 htv, esiopetus neuvolapalveluiden piirissä
- lääkäripalvelut: 0 htv

*läntisellä alueella (Heinävesi, Liperi, Outokumpu, Polvijärvi) on neljä koulupsykologin tehtävää perus- ja toisella asteella (1 vuodelle 2023 lisätty). Tehtävistä 1 on täytetty ja 3 avoinna. 1 vakituinen psykologi jakaa työtään kaikille alueille. Lähde: Siun sote, oppilaitosyhteistyö ja Siun soten koontia opiskeluhoitopalveluista, helmikuu 2023.

Polvijärven osalta yhteensä 0,5 htv vaikuttaa Siun soten tilastoissa virheelliseltä. 0,25 htv lienee oikeampi. Joskin toteuma ei ole ollut lähellekään tuota, joten käytettävissä oleva opiskeluhoitopalvelu ei vastaa Siun soten itse määrittelemää tuntimäärää.

Siun Soten tällä hetkellä tarjoamat käytettävissä olevat opiskeluhoitopalvelut eivät vastaa valtakunnallisia mitoituksia/suosituksia. Psykologi, kuraattori ja kouluterveydenhoitajien työpanosta kaivattaisiin enemmän myös koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnitteluun ja toteutukseen sekä opiskeluhoollon ja koulun henkilöstön keskinäiseen vuorovaikutukseen, jotta oppilaita voitaisiin tukea paremmin ja ennaltaehkäisevästi. Myös pedagogisen tuen palaverieihin tarvittaisiin usein moniammatillista osaamista, ja se ei aina resurssipuutteen vuoksi ole mahdollista. Nyt kuraattorin ja kouluterveydenhoitajan työpanos menee lähes täysin yksilötyöhön. Psykologipalveluiden tarve on kestävä, oppimistutkimukset viivästyvät kohtuuttomasti eikä yksilötyöhön muuhun kuin oppimistutkimuksiin ole mahdollisuutta.

2. Koulu yhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhuollon edistämiseksi

Polvijärven kunnassa toimii koulutuksen järjestäjän opiskeluhuollon ohjausryhmä, joka koordinoi yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintaa. Oppilashuollon ohjausryhmän toiminnasta vastaa toimialajohtaja.

Polvijärven kunnan esiopetus

Polvijärven esiopetuksen oppilashuoltoryhmä vastaa kunnan esiopetuksen oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Se käsittää sekä Kirkonkylän että Sotkuman esiopetuksen. Oppilashuollon vuosikellossa kuvataan käytännön toimintaa.

Ryhmän kokoonpano on seuraava: varhaiskasvatuspäällikkö, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, esiopettajat, oppilashuollon työntekijä (kuraattori, terveydenhoitaja tai psykologi) sekä huoltajien edustus. Koollekutsujana on varhaiskasvatuksen erityisopettaja, joka laatii myös OHR -muistion. Ryhmä kokoontuu n. 3 kertaa vuodessa pohtimaan kulloinkin ajankohtaisia yhteisöllisiä teemoja. Teemoja voivat olla esimerkiksi seuraavat:

- Tunne- ja vuorovaikutustaitoja edistävät toimet
- Kiusaamista, väkivaltaa ja häirintää ehkäisevät ja vähentävät toimet
- Terveellisiä elintapoja ja vireyttä lisäävät toimet
- Oppimista edistävät toimet
- Oppimisympäristön järjestäminen hyvinvointia tukevaksi
- Oppimisympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta lisäävät toimet
- Lasten osallisuutta lisäävät toimet
- Huoltajien osallisuutta lisäävät toimet
- Yhteistoiminta esiopetuksen ulkopuolisten tahojen kanssa

Oppilashuoltotoiminnan arviointi perustuu erilaisin menetelmin kerättyyn tietoon. Oppilashuoltotoiminta huomioidaan myös Polvijärven kunnan hyvinvointisuunnitelmassa.

Jokaiseen esiopetuksen yksikköön on laadittu pelastussuunnitelma sekä toimintaohjeet tapaturmien sattuessa sekä ohjeistukset lasten kiinnipitämiseen. Lisäksi varhaiskasvatuksessa on toimintaohje tilanteisiin, jos lapsi katoaa. Oppimisympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta arvioidaan säännöllisiin määräajoin varhaiskasvatuksen yksiköiden tarkastusten yhteydessä. Arviointi tapahtuu tiiviissä yhteistyössä työterveyden kanssa. Turvallisuussuunnitelma on Vaparin eskarissa yhteinen koko Vaparin kanssa ja Sotkumassa koko päiväkodin ja koulun kanssa. Turvallisuusasioita harjoitellaan lukuvuosittain.

Polvijärven koulu

Polvijärven koulun opiskeluhoitoryhmien toimintaa johtaa apulaisrehtori. Opiskeluhuollon vuosikellossa määritellään aina lukuvuosittain koulukohtaisen yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän toiminta, kokoonpano ja toimintatavat. Pääsääntöisesti yhteisöllisen opiskeluhuollon toimintaryhmä kokoontuu Polvijärven koulussa viisi kertaa lukuvuoden aikana. Kokoontumiseen kutsutaan opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, apulaisjohtajat, kouluvalmentaja, oppilaiden hyvinvointi- ja osallisuustiimin edustaja sekä tarvittaessa huoltajien edustaja ja oppilaskunnan ohjaava opettaja/tukioppilaista vastaava opettaja. Lisäksi voidaan pyytää paikalle asiantuntija teemasta riippuen. Koollekutsujana ja puheenjohtajana toimii apulaisrehtori. Lisäksi ryhmä kokoontuu tarvittaessa erillisten teemojen esim. kyselyiden parissa tarvittaessa myös muulloin.

Yhteisöllisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on kasata tietopohjaa kouluyhteisöstä. Opiskeluhuollon vuosikelloon valitaan lukuvuosittain koko lukuvuoden kattavat teemat ja painopisteet, joita huomioidaan opetuksessa ja koulun muussa toiminnassa.

Polvijärven koulussa toteutetaan säännöllisesti:

- oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastus
- kouluterveyskyselyt
- laajat terveystarkastukset 1., 5. ja 8. luokan oppilaille
- 5.-9. vuosiluokkien oppilaille koulun hyvinvointiprofiili
- Move –mittaus
- Tarvittaessa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyt

Lisäksi kouluyhteisön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta seurataan mm. seuraavalla tavalla:

- poissaolojen määrä
- uhka- ja vaaratilanteiden määrä
- työtaturmat
- oppilastaturmat
- kurinpitotoimien määrä

Polvijärven koulussa on oma turvallisuussuunnitelma. Lukuvuosittain harjoitellaan turvallisuuteen liittyviä asioita turvallisuussuunnitelman mukaan ja harjoitusten toteumaa seurataan. Kouluyhteisön terveellisyden ja turvallisuuden sekä kouluyhteisön hyvinvoinnin tarkastus toteutetaan joka 3. vuosi. Tarkastusta johtaa terveystarkastaja. Opiskeluhuollon edustajana tarkastuksessa toimii kouluterveydenhoitaja ja tarpeen mukaan tarkastukseen pyydetään myös muita opiskeluhuollon edustajia. Oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksen mukaan Polvijärvellä on ajantasaiset ja voimassa olevat suunnitelmat. Mahdollisiin puutteisiin reagoidaan nopeasti yhteistyössä teknisen toimen ja työsuojelun sekä tarvittaessa opiskeluhuollon tai muiden tahojen kanssa.

Oppilaiden poissaolojen seuranta, niihin puuttuminen ja ennaltaehkäisy ovat osa koulun yhteisöllistä opiskelutyötä. Polvijärven koulussa noudatetaan Joensuun seudun opetussuunnitelman mukaisia käytänteitä poissaolojen seurannan, puuttumisen ja ennaltaehkäisyn osalta. Lisäksi Polvijärvi on tarkentanut ohjeistusta tarkemmaksi SKY-hankkeessa tuotetun toimintamallin kautta. Toimintamallin ohjeistus päivitetään lukuvuosittain osaksi vuosisuunnitelmaa.

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

Koulujen alueella ja niiden välttämättömässä läheisyydessä tupakointi on aina kielletty. Tupakka ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi Polvijärven koulussa informoidaan tupakoinnin vaikutuksista ja vaaroista mm. eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti. Kouluterveydenhuollon terveystarkastusten yhteydessä keskustellaan myös tupakoinnista ja päihdeasioista. Päihteiden ja tupakkatuotteiden käyttöön puututaan Polvijärven koulun kurinpitosuunnitelman mukaisesti.

Koulun järjestyssäännöt kieltävät tupakoinnin/tupakkatuotteiden (myös sähkö tupakoiden) käytön kouluaikana ja koulun alueella. Tupakointiin puututaan kurinpitosuunnitelman mukaisesti, jälki-istunto annetaan heti ensimmäisestä tupakoinnista. Kouluaikana koulualueelta poistuminen mm. tupakalle on kiellettyä, myös tällöin ojentaminen tai rangaistus annetaan kurinpitosuunnitelman mukaisesti. Mikäli oppilas nähdään tupakkoimassa mm. koulumatkalla, ilmoitetaan tästä huoltajalle.

Mikäli oppilas on myynyt tai välittänyt koulussa tai koulumatkalla tupakkaa (koskee myös nuuskaa, sähkö tupakkaa, nikotiininesteitä) tai muita päihteitä, oppilaan kanssa keskustellaan aiheesta kahden aikuisen läsnäollessa. Huoltajaan otetaan yhteyttä välittömästi. Epäilyistä tupakkatuotteiden myymisestä ilmoitetaan aina

poliisille. Löydetyt tupakkatuotteet ja sähkö tupakkalaite tai muut tupakointivälineet takavarikoidaan perusopetuslain mukaisesti ja luovutetaan huoltajalle tai poliisille.

Jos oppilaalla havaitaan olevan koulussa mukana päihteitä tai niiden käyttöön liittyviä aineita tai välineitä hänet tuodaan rehtorin/apulaisrehtorin luokse. Oppilaiden tavaroiden tarkistaminen toteutetaan perusopetuslain mukaisesti. Oppilasta puhutellaan ja asia kirjataan. Päihteet takavarikoidaan. Asiasta tiedotetaan opiskeluhoitoa ja huoltajia sekä tarpeen vaatiessa lastensuojelua ja poliisia. Päihtyneen oppilaan havainnut aikuinen tuo oppilaan rehtorin luokse. Rehtori ottaa välittömästi yhteyttä huoltajaan. Oppilas saatetaan terveyskeskukseen joko huoltajien tai koulun toimesta. Huoltajat vastaavat mahdollisista kyydityskustannuksista. Asiasta tiedotetaan opiskeluhoitoa ja lastensuojelua. Tapahtuneesta keskustellaan vielä oppilaan kanssa jälkikäteen (yhdessä esim. luokanohjaajan ja oppilashuoltoryhmän jäsenen, esim. terveydenhoitajan kanssa). Tilannetta seurataan yhdessä sovitun ajanjakson ajan.

Polvijärven lukio

Polvijärven lukiossa seurataan säännöllisesti opiskelijoiden ja kouluyhteisön hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta samoin kuin Polvijärven koulussa. Lukuvuosittain osana vuosisuunnitelmaa vahvistetaan Polvijärven lukion yhteisöllisen opiskeluhoillon vuosikello. Vuosikelloon määritellään vuosittain, miten edellä mainittuja asioita kunakin lukuvuonna seurataan. Polvijärven koulussa toteutetaan kouluterveyskyselyt säännöllisesti, laajat terveystarkastukset teetetään 2. vuosikurssin opiskelijoille, lisäksi opiskelijoille teetetään säännöllisesti crear-kysely.

Polvijärven lukion yhteisöllisen opiskeluhoitoyhmän toiminta vastaa Polvijärven koulun opiskeluhoillon käytänteitä, lukuun ottamatta yhteisöllisen opiskeluhoillon kokoontumista, johon lukiossa kutsutaan opinto-ohjaaja, erityisopettaja, kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, lukioiiminedustaja, opiskelijaedustaja sekä tarvittaessa huoltajien edustaja. Lisäksi voidaan pyytää paikalle asiantuntija teemasta riippuen.

Polvijärven lukioon on laadittu yhteinen turvallisuussuunnitelma Polvijärven koulun kanssa, sekä erillinen suunnitelma ylioppilaskirjoituksia varten. Polvijärven lukiossa harjoitellaan lukuvuosittain turvallisuuteen liittyviä asioita turvallisuussuunnitelman mukaan ja harjoitusten toteumaa seurataan.

Lukiolaisten poissaoloja sekä opintojen etenemistä seurataan jaksoittain pedagogisen tuen palaverissa.

Tupakkatuotteiden ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen lukiossa

Koulujen alueella ja niiden välttämättömässä läheisyydessä tupakointi on aina kielletty. Tupakka ja muiden päihteiden käytön ehkäisemiseksi Polvijärven koulussa informoidaan tupakoinnin vaikutuksista ja vaaroista mm. eri oppiaineissa opetussuunnitelman mukaisesti. Kouluterveydenhuollon terveystarkastusten yhteydessä keskustellaan myös tupakoinnista ja päihdeasioista.

Alaikäisen opiskelijoiden kohdalla tupakointi- ja päihdetuotteet takavarikoidaan lukiolain luvun 7 mukaisesti ja luovutetaan huoltajalle. Mikäli epäillään myyntiä, ollaan tarvittaessa yhteydessä poliisiin ja lastensuojeluun.

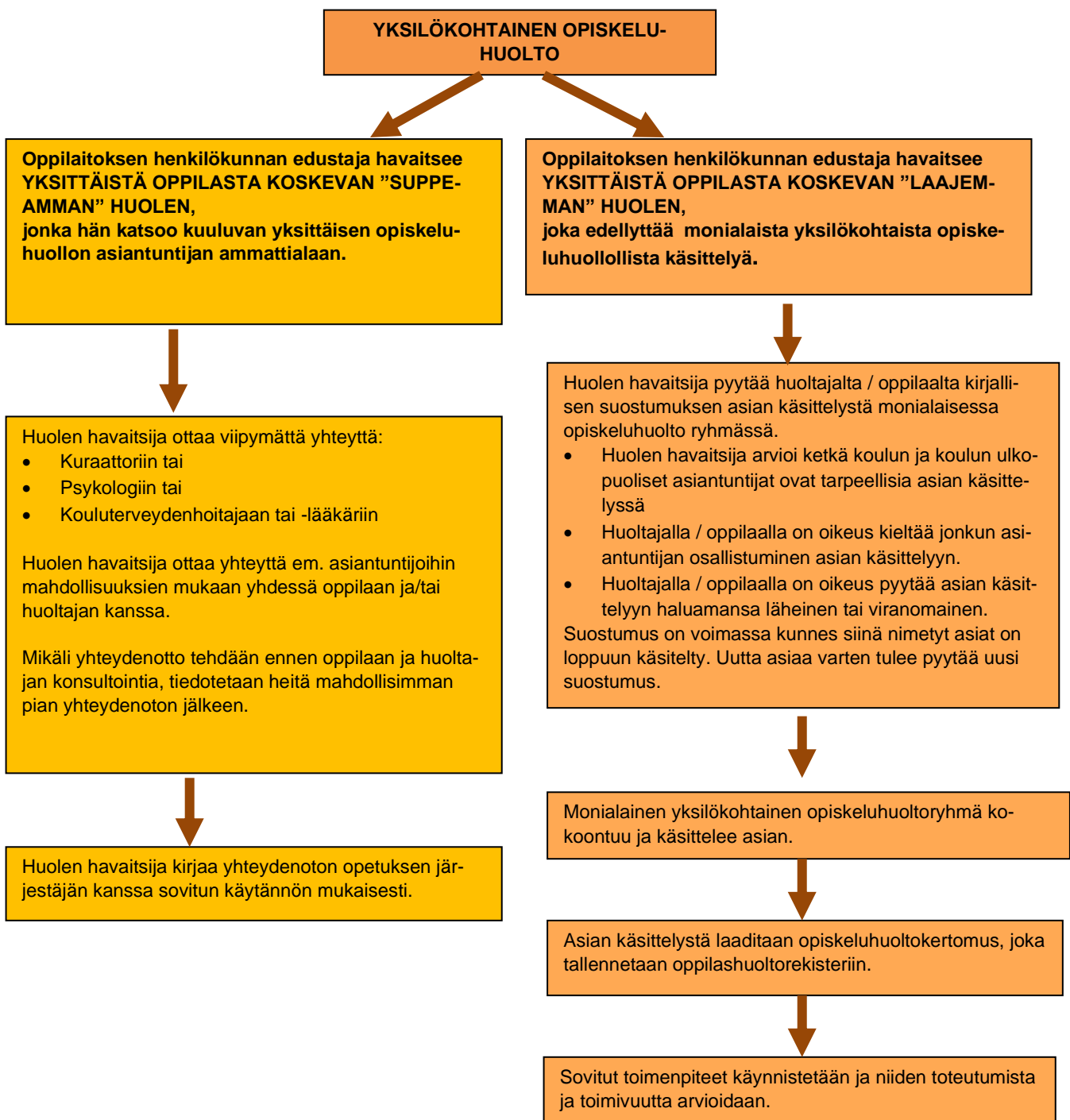
Täysi-ikäisten opiskelijoiden kohdalla oppilaan tulee noudattaa lainsäädäntöä ja koulun ohjeistuksia. Mikäli opiskelijan epäillään esimerkiksi välittävän päihteitä tai tupakkatuotteita alaikäiselle, otetaan tarvittaessa yhteyttä poliisiin. Myös täysi-ikäiseltä opiskelijalta voidaan ottaa lukiolain luvun 7 perusteella haltuun esine tai aine, joka voi vaarantaa omaa tai toisten turvallisuutta.

Päihtyneen opiskelijan havainnut aikuinen tuo opiskelijan rehtorin luokse. Rehtori ottaa välittömästi yhteyttä alaikäisen opiskelijan huoltajaan. Alaikäinen opiskelija saatetaan terveyskeskukseen joko huoltajien tai koulun toimesta. Huoltajat vastaavat mahdollisista kyydityskustannuksista. Asiasta tiedotetaan opiskeluhoitoa ja lastensuojelua. Tapahtuneesta keskustellaan vielä opiskelijan kanssa jälkikäteen. Täysi-ikäistä opiskelijaa

pyydetään poistumaan oppilaitoksesta tai ohjataan tarvittaessa poliisin tai terveydenhuollon pariin. Tilannetta seurataan yhdessä sovitun ajanjakson ajan ja oppilaalle järjestetään tarvittaessa opiskeluhuollollista tukea.

3 Toimenpiteet tarvittavien tukitoimien järjestämiseksi (yksilökohtainen opiskeluhoolto)

Oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus myös yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan terveydenhoitopalveluita, psykologi- ja kuraattoripalveluita sekä monialaista yksilökohtaista opiskeluhoollota. Kun oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluva havaitsee yksittäisen oppilaan ja opiskelijan tai opiskelijan kohdalla pitkäaikaisemman, laajemman tai monisyisemmän huolen, on asia käsiteltävä monialaisesti.

Yksittäisen oppilaan tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi kootaan monialainen opiskeluhuollon asiantuntijaryhmä. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai opiskeluhoito palveluiden edustaja, joka huolen on havainnut. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Ryhmän kasaaminen edellyttää oppilaan ja tarvittaessa huoltajan kirjallista suostumusta (liite 1). Ryhmän kokoontumisesta laaditaan muistio oppilashallintajärjestelmään. Kirjallisesti myönnetty suostumuksien säilyttämisestä vastaa opiskeluhoitotieturin ylläpitäjäksi määrätty henkilö. Polvijärven koulussa ja lukiossa opiskeluhoitotieturista vastaa apulaisrehtori. Esiopetuksessa oppilashoitotieturista vastaa varhaiskasvatuspäällikkö.

Tarvittavan opiskeluhuollon järjestäminen kurinpitotoimen tai oppilaan opetuksen osallistumisen epäämisen yhteydessä

Oppilaalle järjestetään hänen tarvitsemansa opiskeluhoito perusopetuslain ja Polvijärven kunnan kurinpitosuunnitelman mukaisesti.

Opettajan laajaan terveystarkastukseen luokilla 1, 5 ja 8 antaman oppilaan selviytymistä ja hyvinvointia kuvaavan arvion toimintakäytänteet m. suostumuksen hankkiminen koulussa

Polvijärven kunnassa suostumus laajaan terveystarkastukseen hankitaan siten, että lomake, jossa suostumusta kysytään, käy ensin kotona huoltajan ja oppilaan allekirjoitettavaan. Tällöin huoltaja ja oppilas täyttävät omat osiot lomakkeeseen. Lomake palautuu koululle ja opettaja kirjaa omat huomionsa siihen. Opettaja palauttaa kootusti terveystarkastuslomakkeet kouluterveydenhoitajalle.

Oppilaan koulupäivän aikaisen erityisruokavalion tai lääkityksen ilmoittamisen käytänteet

Keskuskeittiö noudattaa Siun soten vuonna 2022 tullutta ohjeistusta erikoisruokavalioista ja allergioista.

Pysyvät erikoisruokavaliot ja vaikeat allergiat (diabetes, keliakia, laktoositon, maito-, vilja-allergia tai vakavia oireita aiheuttavat ruoka-aineet)

- Todistus toimitetaan terveydenhoitajan kautta keskuskeittiöön

Kasvis- tai eettis-/uskonnolliset -ruokavaliot

- Ilmoitus toimitetaan erillisellä lomakkeella suoraan ruokapalveluun

Lasten ja nuorten pitkäaikaissairauksien (esimerkiksi diabetes, epilepsia, astma, allergiat, reuma ym.) hoidon suunnittelun toteuttaa erikoissairaanhoidon yhteistyössä oppilaan, perheen ja tarvittaessa terveyden- ja opetustoimen kanssa.

Tarvittavasta tuesta ja hoidosta tehdään kirjallinen suunnitelma, jota päivitetään tarvittaessa. Suunnitelman pohjana käytetään Siun Soten suunnittelu -lomakkeita tai esimerkiksi diabetes-liiton suunnittelulomaketta.

Esiopetuksessa lapsen allergiat, sairaudet, vammat ja niiden hoito-ohjeet pyydetään huoltajilta kirjallisena. Lapselle esiopetuspäivän aikana annettavat lääkkeet säilytetään asianmukaisesti lukitussa kaapissa.

Hätätilanteessa soimitaan hätäkeskukseen. Pitkäaikaissairauksissa tehdään tarvittaessa yhteistyötä sairaalakuolon kanssa.

4 Yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän perheidensä sekä koulussa työskentelevien ja muiden oppilaiden hyvinvointia tukevien tahojen kanssa

Opiskeluhoito on kaikkien esiopetus-, koulu- ja oppilaitosyhteisöissä työskentelevien ja opiskeluhoitopalveluiden ammattilaisten yhteinen tehtävä. Oppilaiden, huoltajien, Polvijärven kunnan sivistystoimen ja opiskeluhoitopalveluiden henkilöstön sekä yhteistyötahojen osallisuus opiskeluhoillon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa tapahtuu yksiköiden yhteisöllisten opiskeluhoitokokoon-tumisten yhteydessä. Opiskeluhoitosuunnitelman laatimisessa käytetään hyödyksi laajasti kerättyä tietoa, joka on kerätty mm. oppilailta.

Yhteisöllisen opiskeluhoillon toteuttajina ovat kaikki koulussa työskentelevät henkilöt, aiemmin kuvattuun yhteisöllisen opiskeluhoillon työryhmään voidaan tarvittaessa pyytää huoltajien edustaja tai opiskelijoiden edustaja, pääsääntöisesti yhteisöllisen opiskeluhoillon kokouksissa opiskelijoita edustaa oppilaskunnan ohjaava opettaja tai osallisuustiimin puheenjohtaja, joka välittää tarvittavan tiedon oppilaskuntien kautta oppilaille.

Uusien pitkäaikaisten sijaisten perehdytysohjelmaan kuuluu Polvijärven koulussa ja lukiossa kolmiportaisen tuen ja opiskeluhoillon ohjeistus. Lisäksi ohjeistus käydään lukuvuosittain läpi vesopäivässä/henkilöstökouksissa ja tarpeen mukaan.

Yhteistyö yksittäisen oppilaan osalta sovitaan aina erikseen palaverissa. Kolmiportaisen tuen osalta moniammatillista konsultointiapua pyritään mahdollisuuksien mukaan pyytää niiltä opiskeluhoillon asiantuntijoilta, jotka oppilaan kanssa ovat eniten tekemisissä. Polvijärven koulussa ja lukiossa järjestetään viisi kertaa vuodessa pedagogisen tuen palaverit, joissa käsitellään ne pedagogiseen tukeen liittyvät asiat, joihin tarvitaan moniammatillista näkemystä ja joita ei ole käsitelty jo muissa yhteyksissä. Pedagogisen tuen ryhmät (PTR) kootaan aina yksilöllisesti sen mukaan, ketkä ovat oppilaan asioista tietoisia ja pyydetään konsultaatio opiskeluhoillon henkilöstöltä.

Yhteistyötä muiden tahojen kanssa tehdään tarvittaessa. Nuorisotoimen osallisuutta toivotaan myös koulun arkeen osana yhteisöllistä työtä sekä tarvittaessa myös osana yksilöllistä työskentelyä. Poliisin kanssa tehtävä yhteistyö olisi tavoitteena saada myös ennaltaehkäiseväksi, mutta resurssien vähyyden takia tämä on ollut haastavaa. Erikoissairaanhoidon osalta käydään tarvittavaa yksilökohtaista keskustelua oppilaskohtaisesti. Lisäksi sosiaalihoillon lastensuojelun, lapsiperhepalveluiden ja palvelutarpeenarvointitiimin kanssa tehdään tarvittavaa yksilökohtaista yhteistyötä.

Opiskeluhoitosuunnitelma on huoltajien ja yhteistyötahojen luettavissa Polvijärven koulun ja lukion pedanetissa sekä Polvijärven varhaiskasvatuksen esiopetuksen pedanet-sivulla. Lisäksi opiskeluhoillon toiminnasta tiedotetaan lukuvuosittain.

5 Suunnitelmat oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä kriisisuunnitelma

Polvijärven esiopetuksen suunnitelma kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen osalta on erillisenä liitteenä (liite 2).

5.1 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä Polvijärven koulussa

Polvijärven koulun suunnitelmaa oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sisältöä määrittävät perusopetuksen opetussuunnitelmassa ja opiskelijahuoltolaissa määritellyt kriteerit sekä Polvijärven koulun järjestyssäännöt ja kurinpitosuunnitelma.

Ennaltaehkäisy

Polvijärven koulu on sitoutunut kiusaamisen vastaiseen toimintaan ennalta ehkäisevällä hyvinvointityöllä.

Kiusaamisella tarkoitetaan toistuvaa ja tahallista henkistä, fyysistä, sosiaalista tai sanallista väkivaltaa, jonka yksi tai useampi lapsi tai aikuinen kohdistaa toiseen ihmiseen ja toinen kokee sen ahdistavana. Kiusaaminen voi ilmetä monin eri tavoin mm. tönimisenä, potkimisena, nimittelynä tai ryhmän ulkopuolelle sulkemisena. Myös sukupuolinen häirintä ja virtuaalinen toista koskevien tietojen levittäminen internetissä ovat kiusaamista. Nettikiusaamisesta ilmoitetaan kotiin, ja asiaa selvitetään siltä osin, kuin se on suoraan yhteydessä kouluun.

Ennaltaehkäisemisessä tärkeää on

- Tunnetaidot, sosiaaliset taidot, hyvän käytöksen oppiminen ja opettaminen
- Selkeä tiedottaminen kiusaamisen vastaisen toiminnan toimintamallista (oppilaat, kodit, henkilökunta), toimintasuunnitelma pedanetissa.
- hyvinvointiviikot /tunnit
- hyvinvoinnin ja kiusaamisen teemojen käsittely oppitunneilla (voi sisältää esim. erityisnuorisotyöntekijän vierailut koululle)
- Tukioppilaiden koulutus kiusaamisenvastaiseen työhön
- Kuraattorin toiminta ja kaveritaitotunnit eri luokka-asteille
- Tehokas välituntivalvontajärjestelmä; välitunneilla on mukana useita aikuisia
- Tiivis kodin ja koulun yhteistyö, esim. vanhempainvartit eri luokka-asteilla ja aina luokanohjaajan tai luokanopettajan vaihtuessa
- Oppilaiden viihtyvyyden lisääminen, mm. oppilaiden kuulemisjärjestelmän kehittäminen, välitunti-toiminnan lisääminen, yhteiset teemapäivät ja tapahtumat
- Uusien luokkien ryhmäyttäminen
- Kerhotoiminta

Kaikille oppilaille tehdään hyvinvointikysely (esimerkiksi koulunhyvinvointiprofiili.fi) vuosittain. Mikäli kyselyissä nousee esille kiusaamistapauksia tai häirintää, luokanohjaaja/-opettaja selvittää asiaa luokassa lisää. Oppilaita ja vanhempia rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta opettajille. Myös tukioppilaiden koulutuksessa kannustetaan kiusaamiseen puuttumiseen.

Kiusaamiseen puuttuminen

Mitä on kiusaaminen?

Koulukiusaaminen on pitkäaikaista, henkistä tai ruumiillista väkivaltaa, jonka yksilö tai ryhmä kohdistavat yhteen uhriin. Kiusaamisessa on olemassa osapuolten välinen epätasapaino, jolloin kiusattu joutuu puolustautumaan tai on avuton kiusaajaa tai kiusattuja vastaan. Kiusaaminen tapahtuu usein piilossa.

Oppilaiden välisessä toiminnassa on tärkeää erottaa leikinomainen kiusoittelu, hännäminen ja kahinointi varsinaisesta kiusaamisesta. On kuitenkin hyvä muistaa, että koulukiusaamisessa on aina kyse subjektiivisesta kokemuksesta ja osapuolet voivat kokea tilanteen eri tavalla.

Kiusaamisessa voi olla seuraavia piirteitä:

- Kiusaaminen on ruumiillista
- Sillä alistetaan ja loukataan toista
- Se on tahallista ja tietoista
- Se tapahtuu toistuvasti
- Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee epätasapaino
- Kiusaaminen voi olla ryhmän sisäistä tai siitä eristävää, suoraa tai epäsuoraa ja siihen voi liittyä ryhmän vahvistava tai hyväksyvä käyttäytyminen.

Miten toimit, jos olet huomannut kiusaamista?

- Kerro aikuiselle, jos huomaat kiusaamista.
- Ole kiusatulle kaveri, älä jätä häntä yksin.
- Rohkaise kiusattua kertomaan kiusaamisesta jollekin aikuiselle, voit myös itse tarjoutua kertomaan hänen puolestaan.
- Kiusaamistilanteessa sano päättäväisesti ja tarkasti, mistä et pidä: ”Jätä minut rauhaan, koska en pidä siitä, että sinä...”

Toimintatavat kiusaamistapauksessa

Kaikilla koulun aikuisilla on velvollisuus puuttua koulukiusaamiseen. Kun epäily kiusaamisesta tulee tietoon, täytetään aina kiusaamisilmoitus (eki-lomake), johon kootaan perustiedot tapahtuneesta. Lomakkeet ohjataan sille taholle, jolle asian käsittely kuuluu. Käsitellyt lomakkeet palautetaan yksikön johtajalle/apulaisrehtorille/rehtorille.

Jos kyseessä on kiusaamisasia, ohjataan asia kiusaamista selvittävälle tiimille, joka selvittää kiusaamista-pausta.

Selvittely etenee seuraavasti:

1. Kun kiusaamisasiasta tulee ilmoitus, opettaja täyttää kiusaamisilmoituksen
2. Eki-tiimi aloittaa tilanteen selvittämisen. Tiimin jäsenet jututtavat lyhyesti sekä kiusattua että kiusaajia niin pian kuin mahdollista. Molempien osapuolien kokemukset kirjataan ylös, lomake talletetaan yksikössä sovittuun paikkaan.
3. Kiusaajan kanssa sovitaan jatkotoimenpiteistä sekä seurantakeskustelun ajankohdasta. Ne kirjataan lomakkeelle, joka talletetaan koulun kansliaan.
4. Tiimi tiedottaa kaikkien osapuolten huoltajia kiusaamisen selvittämisestä ja sovituista jatkotoimenpiteistä.
5. Seurantakeskus pidetään kahden viikon kuluttua. Keskustelu käydään molempien osapuolten kanssa joko yhdessä tai erikseen.

6. Mikäli seurantakeskustelussa tai muuten käy ilmi, että kiusaaminen on jatkunut, laaditaan suunnitelma jatkotoimista.
7. Tilanteen vakavuudesta riippuen valitaan jatkotoimet seuraavista:
  - huoltajapalaveri: mukana kaikkien osallisten huoltajat, oppilaat, koulun ja oppilashuollon edustus
  - ohjaaminen oppilashuollon tuen piiriin
  - ilmoitus poliisille
  - ilmoitus lastensuojeluun

Väkivallan ehkäiseminen ja tunnistaminen

Väkivallan luokittelu

Koulussamme tehdään aktiivista yhteisöllistä työtä hyvän työilmapiirin ja turvallisen toimintaympäristön luomiseksi ja ylläpitämiseksi. Näin ehkäistään myös mahdollisia väkivaltatilanteita.

Aikuisten tehtävänä on tunnistaa väkivaltatilanteet ja puuttua niihin. Väkivalta on rikos. Fyysinen väkivalta luokitellaan rikoslaisissa lievään pahoinpitelyyn, pahoinpitelyyn ja törkeään pahoinpitelyyn. Lievä pahoinpitely tarkoittaa vähäistä pahoinpitelyä, josta ei seuraa fyysisiä vammoja. Pahoinpitely tarkoittaa tekoja, joilla tahallisesti aiheutetaan vamma tai sairaus. Törkeällä pahoinpitelyllä tarkoitetaan vaikean ruumiinvamman, vakavan sairauden tai hengenvaarallisen tilan aiheuttamista. Alle 15-vuotiaaseen kohdistuva pahoinpitely on aina virallisen syytteen alainen rikos.

Väkivalta koulussa on koulukiusaamista, joka voi ilmetä henkisenä, fyysisenä, seksuaalisena ja taloudellisena väkivaltana. Tärkeää on huomata, että myös väkivallalla uhkaaminen on väkivaltaa. Väkivallaksi katsotaan myös uhkaukset internetissä, sanallinen tai kirjallinen uhkaus, tekstiviestein tapahtuva uhkailu, puhelinhäirintä sekä tilanteet, joista toiselle on aiheutunut pelkoa. Myös nämä ovat rikoslain alaisia asioita.

Väkivaltatilanteisiin puuttuminen

Kun opettaja kohtaa koulussa aggressiivisen tai väkivaltaisen oppilaan, hän pyrkii rauhoittamaan ja selvittämään tilanteen tarvittaessa muiden aikuisten tuella. Tarvittaessa otetaan yhteyttä sosiaaliviranomaisiin ja poliisiin. Väkivaltatilanteisiin puututaan aina kurinpitosuunnitelman mukaisesti. Tarvittaessa evätään oppilaan meneillään oleva sekä seuraava koulupäivä. Henkilökuntaan kohdistuneesta väkivaltatilanteesta tai sen uhasta tulee tehdä työsuojeluilmoitus ja ilmoittaa viipymättä rehtorille tai apulaisrehtorille.

Väkivaltatilanteen purku

Koulussa tapahtuneesta väkivaltatilanteesta tai sen uhasta kirjoitetaan kirjallinen selvitys. Mikäli henkilökunta on joutunut käyttämään voimakeinoja, tehdään siitä aina selvitys rehtorille/sivistysjohtajalle. Jokainen tapahtumassa osallisena ollut kirjoittaa oman selvityksensä.

Toimenpiteitä voivat olla esimerkiksi:

- Lastensuojeluilmoitus sosiaaliviranomaisille.
- Ilmoitus poliisille tapauksesta ennakkotietona (ei johda välttämättä tutkintaan.) Vanhemmille ilmoitetaan, mikäli koulu ilmoittaa asiasta poliisille.
- Kiusaamista tai väkivaltaa kokeneen oppilaan vanhemmat ratkaisevat tekevätkö rikosilmoituksen (velvoittaa poliisin tutkimaan).
- Tarvittaessa kutsutaan kaikki osapuolet huoltajineen koululle, jossa käydään tilanne vielä kerran lävitse ja mietitään mahdollista sovitteluratkaisua.

- Koululla seurataan osapuolten käyttäytymistä ja huoltajia tiedotetaan, kuinka koulussa sujuu.
- Uhka- ja vaaratilanne ilmoituksen täyttäminen aina väkivaltatilanteissa
- Tarvittaessa tilanteessa mukana olleet ohjataan terveydenhuoltopalveluiden piiriin.

Väkivallan ehkäisyyn, kohtaamiseen ja puuttumiseen paneudutaan mm. henkilökunnan koulutuksilla ja vanhempainilloissa.

Koulun ja esiopetuksen henkilökuntaan kohdistuvat väkivalta tai väkivallan uhka

Esiopetuksen ja koulun tulee olla turvallinen työpaikka myös aikuisille. Jos oppilas uhkaa sanallisesti tai fyysisesti, tai käyttää väkivaltaa koulun henkilökuntaa kohtaan, tulee rehtorille ilmoittaa väkivallasta tai sen uhasta välittömästi. Varhaiskasvatuspäällikköä tai rehtoria ja työsuojelua tulee tiedottaa tekemällä ilmoitus uhka- ja väkivaltatilanteesta. Väkivaltaa kokenut työntekijä ohjataan tarvittaessa työterveyshuoltoon. Oppilaan huoltajiin tulee olla yhteydessä puhelimitse mahdollisimman pikaisesti. Poliisia on myös hyvä konsultoida tai tehdä suoraan rikosilmoitus. Väkivaltaisesti käyttäytynyt oppilas tulee ohjata tarvittavan oppilas-huollollisen tuen piiriin.

Häirintä

Häirintä esiintyy epäasiallisena kohteluna tai puheena, joka voi sisältää sukupuoleen liittyviä vihjailevia ilmeitä, eleitä tai kaksimielistä puhetta. Häirintä voi myös ilmetä ei-toivottuna fyysisenä kosketuksena. Häirinnän ei tarvitse olla jatkuvaa eikä se välttämättä kohdistu heikompaan. Häirintää on aina sellainen toiminta, jota jatketaan, vaikka häirinnän kohde on pyytänyt lopettamaan. Tasa-arvolaki (6c§) velvoittaa, että jokainen viranomaisen on velvollinen edistämään suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti toiminnassaan sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen, esim. halventava tai alentava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoleen liittyvä kiusaaminen, teot, jotka saattavat tuntumaan itsensä noloksi, pelokkaaksi, loukkaantuneeksi tai vihaiseksi.

Seksuaalista häirintää on muun muassa vihjailu (eleitä/ilmeitä) ja seksuaalisesti värityneet vitsit, nimittely, vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset. Sanallinen, sanaton tai fyysinen käytös, ehdottelu, vaatiminen ja fyysinen koskettaminen sekä raiskaus tai sen yritys ovat seksuaalista häirintää. Häirintä voi myös tapahtua puhelimen tai netin välityksellä. Sukupuolisesta häirinnästä on kyse silloin, kun häirintää jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää.

Seksuaalista häirintää ei koulussa hyväksytä, vaan asiaan puututaan välittömästi. Asianosaisilla on oikeus viedä häirintä eteenpäin ja siitä voi seurata rikosoikeudellisia seuraamuksia.

Loukkaavaa käytöstä ei koulussa hyväksytä, vaan siihen puututaan välittömästi. Loukkaavana käytöksenä pidetään nimittelyä, kieltäytymistä työskentelemästä toisen kanssa, eristämistä ja toisen henkilön vähättelemistä tai rasististen viestien lähettäminen. Jatkuvasta rasistisesta käytöksestä koulu tekee ilmoituksen poliisille. Rasistiset merkit ja eleet ovat kiellettyjä kouluissa.

Häirintään puuttumisen suunnitelma

Ensisijainen vastuhenkilö on henkilö (kuka tahansa yksikön henkilökunnasta), joka on ensimmäisenä tilanteessa mukana, ja on velvollinen selvittämään asian ja tarvittaessa kertomaan asiasta esihenkilölle tai opiskeluhuollosta vastaavalle henkilölle.

Häirintä tapauksissa keskustellaan asianosaisten kanssa ja selvitetään tapahtumien kulku (mahdollisesti myös kirjallisena) sovitaan, että häirintä loppuu ja tehdään selväksi, mitä tapahtuu, jos sopimus ei pidä.

- Suoritetaan asianmukaiset rankaisutoimet; kasvatuskeskustelu, jälki-istunto, kirjataan tapahtumat Wilmaan ja tiedotetaan huoltajia tapahtuneesta, lisäksi sovitaan seurannasta
- Ilmoitetaan asiasta vakavuusasteen mukaisesti koulun opiskeluhuoltohenkilöstölle ja ohjataan tarvittaessa tukikeskusteluihin kuraattorille, terveydenhoitajalle, koulupsykologille, jne.
- Opiskeluhuolto huolehtii, että asianomainen sekä uhri että tekijä saavat tarvitsemansa tuen; tarvittaessa järjestetään yksilökohtaisen oppilashuollon tapaaminen
- Vakavimmissa tapauksissa arvioidaan myös lastensuojelun ja poliisin tarve.
- Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä niihin syyllistyneen ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

5.2 Polvijärven varhaiskasvatuksen, koulun ja lukion kriisisuunnitelma

Yhteistyötahot kriisitilanteissa

Tärkeät yleiset puhelinnumerot

Yleinen hätänumero (ambulanssi, palokunta, poliisi)	112
Myrkytystietokeskus	09471977 tai 0800147111
Pohjois-Karjalan keskussairaala	0133300
Polvijärven terveyskeskus	0133302254
Päivystysapu	116117
Työterveyshuollon neuvontapuhelin	0132456000
Psykologi Minna Aallosvirta	0133307264/0401046410*
Läntisen alueen lastensuojeluilmoitus- ja konsultointipuhelin (pata-tiimi)	0133305143
Sosiaalipäivystyksen asiakaslinja (iltaisin ja viikonloppuisin)	0133309002
Lastenpsykiatrian tehostetun avohoidon yksikkö	0133303419
Nuorisopsykiatrian tehostetun avohoidon yksikkö	0505790681
Pohjois-Karjalan kriisikeskus	013316244
Polvijärven ev. lut seurakunta	0400248770
Taipaleen ortodoksinen seurakunta	0504718130
Taksi Itä-Suomi Joensuu	060110100

*Mikäli Minnaa ei tavoita, lähetä tekstiviesti ”kriisitilanne, soittopyyntö!”

Koulun, varhaiskasvatuksen ja nuorisotoimen kriisiryhmä ja sen tehtävät

Koululle ja varhaiskasvatukselle nimetään nuorisotoimen kanssa yhteinen kriisiryhmä, johon kuuluvat koululta rehtori, apulaisrehtori ja apulaisjohtajat, varhaiskasvatuspäällikkö, nuorisotoimen ja srk nuorisotyön sekä siunsojen edustus sekä työsuojeluvaltuutettu.

Polvijärven koulun, lukion, varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön kriisiryhmä 2023-2024 (päivitetään jatkossa tarvittaessa lukuvuosisuunnitelmaan)

Katja Kajava, rehtori, pj
Riikka Jolkkonen, apulaisrehtori, varapj
Toivo Turunen, kuraattori
Minna Aallosvirta, psykologi
XXX, psykiatrinen sairaanhoitaja
Anu Tanskanen, terveydenhoitaja
Tuula Räsänen, apulaisjohtaja (Kirkonkylä 1-6lk)
Päivi Andersin, apulaisjohtaja (Sotkuma 1-6lk)
Nuorisotyön edustaja Ville Hyvönen
Jussi Herranen, evl srk nuorisotyöntekijä
Ani Nevalainen, kouluvalmentaja
Mari Hyytiä, varhaiskasvatuspäällikkö esiopetus (tarvittaessa)
Minna Piironen, työsuojeluvaltuutettu (tarvittaessa)
Sirpa Halonen, vapaa-aikakoordinaattori (tarvittaessa)

Koulujen ja kunnan nuorisotoimen kriisiryhmä on työryhmä, joka ensisijaisesti ottaa koulun ja nuorisotoimen puolesta kantaa kriisikysymyksiin. Kokoontua saa pienemmälläkin ryhmällä tilanteesta riippuen.

Ryhmän tehtävät ovat seuraavat:

- päivittää koulun ja varhaiskasvatuksen oppilashuoltosuunnitelman osana olevan yksikön kriisisuunnitelman yksikkökohtaiset lisäykset lukuvuosittain
- kirjata ryhmän sisäinen työnjako: nimetä koulun ja varhaiskasvatuksen kriisisuunnitelman vastuuhenkilö, yleensä rehtori ja varhaiskasvatuspäällikkö sekä heille varahenkilöt
- selvittää kriisitilanteissa tärkeät yhteistyötahot
- perehdyttää yksiköiden henkilöstö
- tiedottaa suunnitelmasta oppilaille, vanhemmille sekä yhteistyökumppaneille
- organisoida toiminta kriisitilanteissa
- huolehtia välittömistä henkisen tuen tarpeista ja mahdollisista jatkotoimista mm. purkukokouksen järjestämisestä traumaattisissa tilanteissa auttajina toimiville
- arvioida kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja tehdä kriisisuunnitelmaan tarvittavat muutokset
- ylläpitää kriisivalmiutta

Tiedottaminen kriisitilanteissa

Kriisitilanteissa ensisijainen toimintavastuu on ensiksi läsnä olevalla aikuisella. Kriisiryhmän kutsuu koolle ensimmäiseksi tiedon saanut kriisiryhmän jäsen. Kokonaisvastuu kriisitilanteiden hoitamisesta ja niissä toimimisesta kuuluu kriisiryhmän vastuuhenkilölle. Myös tiedotusvastuu on aina vastuuhenkilöllä, jolle kaikki tiedotusvälineiden yhteydenotot tulee ohjata. Oppilaita suojellaan ylimääräisiltä tiedottamiseen liittyviltä stressitekijöiltä, kuten tungettelevien tiedotusvälineiden edustajilta.

Kriisitilanteen tosiasiat kerrotaan asiallisesti, totuudenmukaisesti ja myötäeläen. Tiedottamisen on tapahduttava aina yhteistyössä kotien/asianomaisten henkilöiden kanssa. Tietyissä kriisitilanteissa tiedottaminen tehdään yhteistyössä opetustoimen johdon ja poliisin kanssa. Yksikön kriisiryhmän tulee informoida kaikkia työntekijöitä tieto ennen oppilaita. Samalla varmistetaan, että kaikki saavat saman yhtenäisen tiedon. Tilannekohtaisesti arvioidaan, ilmoitetaanko asiasta koko koululle/varhaiskasvatuksen yksiköille vai vain yhdelle luokalle tai useille luokille. Silloinkin, kun asia koskettaa koko koulua tai varhaiskasvatusta on hyvä harkita, kerrotaanko siitä koko koulun tai varhaiskasvatuksen yhteisessä tilaisuudessa vai kertooko kukin opettaja asiasta omalle luokalleen/tiimilleen (samanaikaisesti eri luokissa). Kuolemantapauksissa voi olla tärkeää, että kuolleen oppilaan parhaimmat ystävät saavat tiedon ennen muita oppilaita.

Kaikkiin vanhempiin on syytä ottaa yhteys, kun

- asia koskettaa isoa joukkoa lapsia
- tragedia on tapahtunut koulun tiloissa
- koulua voidaan pitää vastuullisena

Vanhemmille tiedottaminen on tärkeää, jotta

- kotien luottamus kouluun säilyy
- vanhemmat saavat tietoa ja tukea omien lastensa auttamiseksi
- vanhemmat voivat toimia toistensa tukena
- vanhemmat voivat toimia koulun tukena

Vanhemmille voidaan lähettää Daisy- tai Wilma-viesti, jossa kerrotaan tapahtuneesta. Tapahtuneen lisäksi kerrotaan koulun/varhaiskasvatusyksikön toimenpiteistä ja annetaan tietoa lasten reaktioista ja tuen tarpeesta. Tarvittaessa yksiköt järjestävät asiasta vanhempainillat.

Rehtorin/varhaiskasvatuspäällikön/vastuuhenkilön tulee:

- puhua tarvittaessa vanhempien kanssa
- olla kuolemantapauksen satuttua yhteydessä kuolleen oppilaan vanhempiin
- olla aktiivisesti mukana tukemassa yhteisön toipumista
- pysyä henkilöstön ja oppilaiden tavoitettavissa
- hoitaa tarvittaessa yhteydet poliisiin ja muihin viranomaisiin esim. akuuttityöryhmä, terveydenhoitaja, perheneuvolan/oppilashuollon psykologi
- hoitaa tarvittaessa yhteydet lehdistöön
- olla tarvittaessa yhteydessä koulun vanhempaintiimiin
- olla tarvittaessa yhteydessä muihinkin kouluihin tai varhaiskasvatusyksiköihin
- tiedottaa asiasta kunnan hyvinvoinnin vastuuhenkilöä
- olla yhteydessä vakuutusyhtiöön